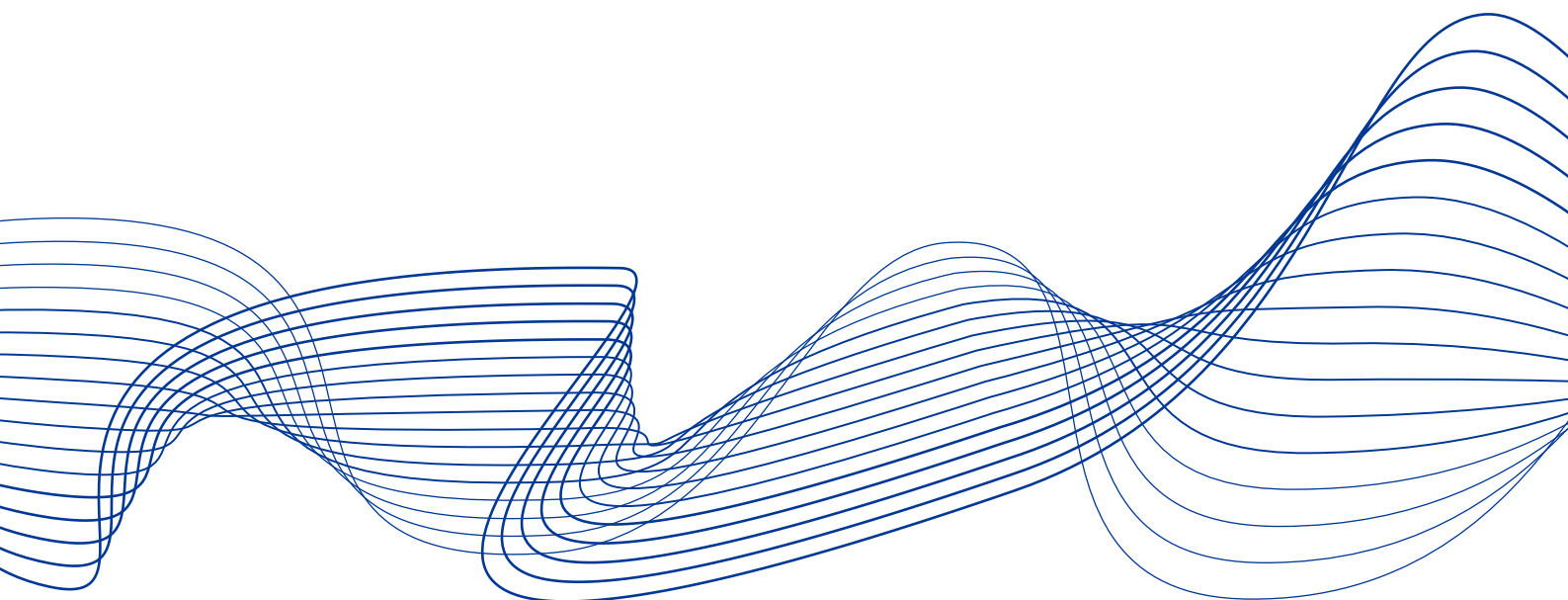

Raport roczny

2023

ERRS

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego

Europejski System Nadzoru Finansowego

Spis treści

Przedmowa	2
Synteza	4
Stopka wydawnicza	8

Przedmowa

Christine Lagarde, przewodnicząca Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego

Mam przyjemność przedstawić trzynasty raport roczny Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ERRS), obejmujący okres od 1 kwietnia 2023 do 31 marca 2024. Jest on skierowany do unijnych współprawodawców oraz europejskiej opinii publicznej i ma wyjaśniać, w jaki sposób ERRS wypełnia swój mandat. Raport roczny jest ważnym elementem polityki przejrzystości i rozliczalności ERRS.

Okres objęty raportem charakteryzował się trudnym otoczeniem makroekonomicznym, dużą zmiennością na rynkach finansowych oraz znaczną niepewnością geopolityczną.

Spowolnienie wzrostu gospodarczego, wysoka inflacja i restrykcyjne warunki finansowania łącznie doprowadziły do napięć w bilansach przedsiębiorstw i finansach gospodarstw domowych. Zmienność światowego rynku obligacji w drugiej połowie 2023 pokazała, jak rynki finansowe pozostają podatne na niekontrolowane korekty cen aktywów. Trwająca wojna na Ukrainie i konflikt na Bliskim Wschodzie przypomniły nam, że napięcia geopolityczne mogą się nasilić w każdej chwili. Połączenie tych czynników oznaczało, że ryzyka dla stabilności finansowej utrzymały się na wysokim poziomie.

System finansowy UE wykazał się odpornością przez cały ten trudny okres, m.in. podczas zaburzeń w sektorze bankowym w Stanach Zjednoczonych i Szwajcarii w marcu 2023 oraz w czasie zakłóceń na światowych rynkach obligacji pod koniec roku. Na początku omawianego okresu wskaźniki kapitału i płynności europejskich banków były znacznie wyższe niż przed światowym kryzysem finansowym. Do odporności banków przyczyniła się rozważna polityka makroostrożnościowa. Wydarzenia opisane w niniejszym raporcie przypominają jednak o znaczeniu zachowania czujności oraz utrzymania lub nawet zwiększenia odporności w całym systemie finansowym. W związku z tym kilka państw członkowskich zaostryżyło politykę makroostrożnościową, zwłaszcza w odniesieniu do buforów kapitałowych.

Istotna część prac ERRS w okresie objętym raportem koncentrowała się na ryzyku systemowym występującym w bankach i niebankowych instytucjach finansowych. ERRS rozszerzyła zestaw operacyjnych instrumentów polityki, żeby uwzględnić zagrożenia cybernetyczne, i określiła kluczowe obszary działania, w tym narzędzia do zarządzania informacjami i ich koordynacji. Kontynuowała także ocenę systemowych skutków kryptoaktywów oraz zdecentralizowanych finansów i stwierdziła, że organy powinny zwiększyć swoją zdolność monitorowania zmian w ekosystemie kryptoaktywów i ich potencjalnego nasilającego się wpływu na stabilność finansową. Ponadto ERRS – wraz z EBC – zaproponowała stopniowe, ukierunkowane i skalowalne podejście makroostrożnościowe do radzenia sobie z ryzykiem klimatycznym.

ERRS aktywnie współpracowała z unijnymi współprawodawcami, żeby podkreślić znaczenie uwzględnienia makroostrożnościowego punktu widzenia w przeprowadzanych obecnie reformach regulacyjnych w niebankowym sektorze finansowym. ERRS z zadowoleniem

przyjmuje finalizację przeglądów legislacyjnych dotyczących **funduszy inwestycyjnych, ubezpieczycieli i rozliczania centralnego**. Zmienione przepisy pomogą wyeliminować kilka podatności na zagrożenia wskazanych przez ERRS. Jednocześnie nadal opóźnia się reforma przepisów w zakresie unijnych funduszy rynku pieniężnego. W maju 2024 Komisja Europejska rozpoczęła ukierunkowane **konsultacje** w celu oceny adekwatności polityki makroostrożnościowej w odniesieniu do niebankowego sektora pośrednictwa finansowego. Udział w tym ważnym procesie będzie jednym z priorytetów ERRS na 2024.

W omawianym okresie dwóch naszych cenionych kolegów skończyło pełnić funkcje w ERRS. Chciałabym podziękować Claudii Buch, która przestała być wiceprzewodniczącą Doradczego Komitetu Technicznego, gdy została powołana na przewodniczącą Rady ds. Nadzoru EBC. Claudia Buch wniosła duży wkład w prace ERRS i cieszę się, że ERRS będzie mogła nadal współpracować z nią w nowej roli. Moje ogromne podziękowania kieruję także do Ignazia Visca, którego kadencja jako członka Rady Generalnej ERRS zakończyła się w październiku 2023.

Christine Lagarde

Przewodnicząca ERRS

Synteza

Raport roczny dotyczy okresu od 1 kwietnia 2023 do 31 marca 2024.

Ryzyka dla stabilności finansowej w 2023 i na początku 2024 pozostały wysokie z powodu trudnego otoczenia makroekonomicznego, dużej zmienności na rynkach finansowych oraz wysokiej niepewności geopolitycznej. Słabe perspektywy wzrostu gospodarczego, spadek cen nieruchomości i zaostrzone warunki kredytowe doprowadziły do obaw dotyczących zdolności kredytobiorców do obsługi zadłużenia i, ogólnie, ryzyka związanego z cyklem koniunkturalnym. Dynamika realnego PKB w UE w 2023 zmniejszała się, w miarę jak reakcja ze strony polityki pieniężnej na silną presję cenową przekładała się na gospodarkę realną i stopniowo wycofywano wsparcie fiskalne udzielone w czasie pandemii koronawirusa (COVID-19). Wzrost inflacji oraz wyższe stopy procentowe miały ogólnie niekorzystny wpływ na inwestycje przedsiębiorstw i decyzje konsumpcyjne gospodarstw domowych. Duża zmienność na światowym rynku obligacji w drugiej połowie 2023 także odbiła się na stabilności finansowej, zwłaszcza w przypadku sektorów niebankowych i inwestorów o wysokiej ekspozycji na ryzyko stopy procentowej. Ponadto wojna na Ukrainie oraz nasilenie się napięć na Bliskim Wschodzie w drugiej połowie 2023 przyczyniły się do wzrostu niepewności geopolitycznej. W dłuższej perspektywie dalsza eskalacja napięć geopolitycznych może skutkować zagrożeniami dla stabilności finansowej.

W 2023 banki w UE osiągnęły wysokie zyski i utrzymały odporność na napięcia obejmujące sektor bankowy na świecie. Zyski banków w UE w 2023 znacznie się zwiększyły pod wpływem wyższych przychodów netto z tytułu odsetek, a wskaźniki kredytów zagrożonych stopniowo spadły do rekordowo niskich poziomów. Wyniki ogólnounijnego testu warunków skrajnych

przeprowadzonego w 2023 przez Europejski Urząd Nadzoru Bankowego potwierdziły, że banki z UE utrzymałyby odporność w scenariuszu szokowym obejmującym poważną recesję w UE i na świecie, wzrost stóp procentowych i wyższe spready kredytowe. Dodatkowym potwierdzeniem odporności banków z UE były niewielkie skutki zaburzeń w sektorze bankowym z marca 2023, kiedy upadły trzy małe i średnie banki w Stanach Zjednoczonych i pojawiły się podatności na zagrożenia w niektórych częściach szwajcarskiego sektora bankowego, prowadzące do przejęcia Credit Suisse przez UBS. Jeśli chodzi o dalsze perspektywy, pomimo wysokiej rentowności i odporności unijnego sektora bankowego w 2023 ryzyko pozostaje podwyższone. Skutki wysokiej inflacji i gwałtownego wzrostu stóp procentowych będą w pełni odczuwalne dopiero po pewnym czasie. Przewiduje się, że marże odsetkowe zmniejszą się, a przez to obniży się rentowność banków w UE. Ponadto słabe perspektywy wzrostu gospodarczego w połączeniu z zaostrzonymi warunkami finansowania mogą doprowadzić do pogorszenia się jakości aktywów w dłuższym okresie. Oprócz tego, gdyby napięcia na rynkach finansowych się utrzymały, w bankach mogłoby się nasilić ryzyko finansowania. Biorąc pod uwagę wysoki stopień niepewności, banki powinny koniecznie zachować odporność, żeby móc przetrwać wstrząsy związane z już słabymi perspektywami makrofinansowymi.

W ramach prowadzonych obecnie prac w zakresie identyfikacji ryzyka systemowego w Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego uczestniczyła w testach warunków skrajnych przeprowadzanych przez europejskie urzędy nadzoru. W analizowanym okresie ERRS opracowała scenariusze szokowe na potrzeby testów

warunków skrajnych dotyczących funduszy rynku pieniężnego i kontrahentów centralnych przeprowadzonych w 2023 przez Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA). Ponadto opracowała scenariusze szokowe na potrzeby jednorazowej analizy scenariuszy dotyczących ryzyka klimatycznego w związku z pakietem „Gotowi na 55”. Wyniki analizy zostaną uwzględnione w sprawozdaniu końcowym przedłożonym Komisji Europejskiej przez europejskie urzędy nadzoru i Europejski Bank Centralny¹.

W okresie objętym raportem rocznym ERRS odniosła się do kilku kwestii wynikających z wzajemnej zależności między obecnym otoczeniem gospodarczym a podatnościami na zagrożenia w całym systemie finansowym². Dotyczyło to m.in. potencjalnych wniosków płynących z zaburzeń w sektorze bankowym z marca 2023, np. konsekwencji dla banków o podwyższonym ryzyku stopy procentowej. ERRS pracowała także nad ulepszeniem monitorowania i szacowania systemowego wymiaru ryzyka płynnościowego.

W analizowanym okresie ERRS prowadziła prace nad kilkoma ważnymi międzysektorowymi i transgranicznymi dokumentami strategicznymi. W ramach tych prac ERRS i EBC opublikowały wspólny raport na temat makroostrożnościowych ram zarządzania ryzykiem klimatycznym. ERRS przedstawiła także propozycje regulacyjne dotyczące zagrożeń dla stabilności finansowej związanych z cyberatakami, kryptoaktywami i zdecentralizowanymi finansami. Przedstawione uwagi i propozycje mają na celu łagodzenie rozpoznanych ryzyk i podatności na zagrożenia, które dotyczą całego systemu finansowego. ERRS i EBC przeanalizowały również wpływ wzrostu inflacji i wyższych stóp procentowych na politykę makroostrożnościową, skupiając się w szczególności na interakcjach pomiędzy polityką makroostrożnościową a polityką pieniężną w różnych fazach cyklu. Prace międzysektorowe i przekrojowe objęły aktualizację oceny sektora nieruchomości mieszkaniowych oraz dalsze działania w związku z wydaniem zalecenia ERRS w sprawie ekspozycji w sektorze nieruchomości komercyjnych³. W ramach aktualizacji oceny rynków nieruchomości mieszkaniowych ERRS stwierdziła, że stabilizacja na tych rynkach była zbyt krótkotrwała, by ERRS mogła istotnie zmienić swoją ocenę ryzyka z 2021.

ERRS kontynuowała prace nad polityką dotyczącą sektora bankowego. Podjęte działania objęły udział w przeglądzie ram makroostrożnościowych prowadzonym obecnie przez Komisję Europejską. Długoterminową wizję ERRS dotyczącą polityki makroostrożnościowej opisano w **dokumentie koncepcyjnym** z 2022, który pozostaje podstawą udziału ERRS w tym przeglądzie. Ponadto prowadzone są dalsze prace w celu lepszego zrozumienia, jak niektórzy członkowie ERRS stosują obecnie koncepcję dodatniego wskaźnika bufora antycyklicznego w warunkach neutralnych.

ERRS kontynuowała tworzenie wspólnych ramowych zasad określania nastawienia polityki makroostrożnościowej dla banków na podstawie metodyki zaproponowanej po raz pierwszy w 2019 i 2021. Ramowe zasady określania nastawienia polityki makroostrożnościowej umożliwiają

¹ Więcej informacji można znaleźć w sekcji „**Gotowi na 55: realizacja propozycji**” na stronie internetowej Komisji Europejskiej.

² Zob. także ramka 1 poświęcona zaburzeniom w sektorze bankowym z marca 2023, w tym ich przyczynom i wynikającym z nich wnioskiem dotyczącym stabilności finansowej.

³ **Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego w sprawie podatności na zagrożenia w sektorze nieruchomości komercyjnych w Europejskim Obszarze Gospodarczym (ERRS/2022/9)** (Dz.U. C 39 z 1.2.2023, s. 1).

systematyczne i ilościowe porównywanie zagrożeń dla stabilności finansowej pod kątem środków polityki makroostrożnościowej stosowanych w celu zaradzenia zagrożeniom, tak aby nastawienie tej polityki poszczególnych krajów można było ocenić jako neutralne, luźne lub restrykcyjne. W styczniu 2024 ERRS opublikowała raport, w którym udokumentowała postępy metodologiczne poczynione w zakresie tych zasad ramowych⁴. Ponadto ERRS wykorzystwała te zasady do zarówno popierania, jak i kwestionowania decyzji członków ERRS w zakresie krajowej polityki makroostrożnościowej.

W analizowanym okresie nastąpiło zacieśnienie polityki makroostrożnościowej w kilku państwach członkowskich UE w reakcji na wzrost ryzyka koniunkturalnego. Wprowadzono środki kapitałowe – dotyczące przede wszystkim antycyklicznego bufora kapitałowego (CCyB) – których głównym celem było zacieśnienie dotychczasowego nastawienia polityki makroostrożnościowej. Przyjęto także środki dotyczące kredytobiorców, chociaż nie były one ogólnie ukierunkowane na zacieśnienie lub poluzowanie nastawienia krajowej polityki makroostrożnościowej. Jeśli chodzi o łączne wymogi w zakresie buforów kapitałowych w całym EOG, od czasu pandemii nastąpiło ogólne obniżenie buforów ryzyka systemowego (SyRB), ale zostało w dużej części zrównoważone przez stworzenie buforów antycyklicznych o podobnej skali w ujęciu łącznym.

W odniesieniu do sektorów innych niż bankowość poczyniono niewielkie postępy, mimo że ERRS wielokrotnie wzywała do przeprowadzenia reform regulacyjnych w niebankowym sektorze finansowym. W analizowanym okresie unijni współpracownicy zakończyli przegląd przepisów ostrożnościowych w odniesieniu do funduszy inwestycyjnych, ubezpieczycieli i rozliczania centralnego. Jeśli chodzi o rozliczanie centralne, ERRS współpracowała ze współpracownikami nad propozycjami wprowadzenia wymogu dysponowania aktywnym rachunkiem, żeby pomóc w rozwiązaniu problemów, które wcześniej zidentyfikowała w odniesieniu do ekspozycji na niektóre usługi rozliczeniowe prowadzone przez kilku brytyjskich kontrahentów centralnych. ERRS przedstawiła także możliwości przeciwdziałania ryzyku związanemu z funduszami inwestycyjnymi inwestującymi w papiery dłużne przedsiębiorstw i nieruchomości z uwzględnieniem stabilności finansowej. W ramach prac związanych z monitorowaniem ryzyka w niektórych częściach niebankowego sektora finansowego ERRS opublikowała także coroczny raport pt. „EU Non-bank Financial Intermediation Risk Monitor”⁵. Ponadto zapoznała się z ogłoszeniem Komisji Europejskiej ze stycznia 2024 o rozpoczęciu w 2024 ukierunkowanych konsultacji na temat polityki makroostrożnościowej wobec niebankowych instytucji pośrednictwa finansowego. Uwagi ERRS w ramach tych konsultacji będą omówione w przyszłorocznym raporcie rocznym.

ERRS wypełniała swoje obowiązki w zakresie rozliczalności i sprawozdawczości wobec Parlamentu Europejskiego i społeczeństwa. W tym celu przewodnicząca ERRS uczestniczyła w wysłuchaniu publicznym przed Komisją Gospodarczą i Monetarną Parlamentu Europejskiego (ECON) 20 marca 2023, a także wzięła udział w poufnych spotkaniach z przewodniczącą i wiceprzewodniczącymi komisji ECON poświęconych zagrożeniom dla stabilności finansowej.

⁴ Zob. raport grupy ds. kontaktów w zakresie nastawienia polityki makroostrożnościowej przy grupie roboczej ERRS ds. instrumentów pt. „Improvements to the ESRB macroprudential stance framework”, Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego, styczeń 2024.

⁵ „EU Non-bank Financial Intermediation Risk Monitor 2023”, Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego, czerwiec 2023.

W lipcu 2023 ERRS – w ramach rozliczania się z odpowiedzialności przed społeczeństwem – opublikowała raport roczny za 2022. ERRS zorganizowała także kilka konferencji i warsztatów, które służyły dyskusji na temat polityki makroostrożnościowej. Zgodnie ze swoim mandatem zorganizowała doroczne spotkanie z Komitetem Europejskich Organów Nadzoru Audytowego (KEONA) i biegłymi rewidentami ubezpieczycieli i globalnych instytucji finansowych o znaczeniu systemowym mających siedzibę w UE. ERRS zorganizowała również siódmą doroczną konferencję, która była poświęcona przyszłym wyzwaniom dotyczącym stabilności finansowej, w tym nowym zagrożeniom i możliwym regulacyjnym sposobom radzenia sobie z tymi zagrożeniami.

Stopka wydawnicza

© Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego 2024

Adres do korespondencji 60640 Frankfurt am Main, Niemcy
Telefon +49 69 1344 0
Internet www.esrb.europa.eu

Wszelkie prawa zastrzeżone. Zezwala się na wykorzystanie do celów edukacyjnych i niekomercyjnych pod warunkiem podania źródła.

Objaśnienia terminów można znaleźć w [słowniczku ERRS](#) (dostępnym jedynie po angielsku).

PDF ISBN 978-92-9472-379-6, ISSN 1977-5229, DOI 10.2849/162160, DT-AA-24-002-PL-N